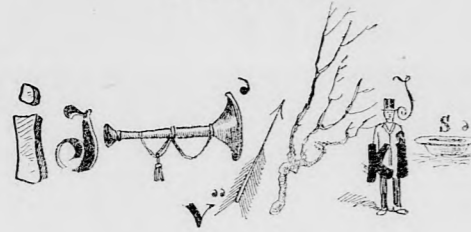

Mértani kérdés:

Egy derékszögű háromszögben a befogók különbsége 4 dm., az oldalak összege 48 dm., mekkora a három oldal hossza különvéve?

Képrejtvény.

Koczkarejtvény.

r	m	o	a
m	v	a	h
i	o	i	i
s	i	a	s

A koczkákban lévő betűk úgy helyezendők el, hogy felülről lefelé s balról jobbra olvasva a következő latin szókat adják:

1. Caput orbis terrarum.
2. Laniger in fabulis Phædri.
3. Pronomen personale.
4. Pars mundi.

Megfejtési határidő április 30.

A 15. számban közölt fejtőre kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: B tesz 3 kntert ($3x + 7x + 7y = 81$; $3y + 8x = 81$). Földrajzi kérdés: Bolibarlang, Petrozsény mellett Hunyad-megyében. Történelmi kérdés: Imre király. Természettudományi kérdés: Kenderike (*Limota cannabina*). Képrejtvény: Sanyaró Vendel nyögései.

Helyesen fejtették meg: Kurecz Ede, Bárdos Brunó, Zahoranetz Ödön, Hajnóczy Iván, Molnár János, Denk Gusztáv, Gruber Győző, Fiedler Kálmán, Farkas József, Beck István és Pál, Csáthy Dezső, Groszmann Oszkár, Kelemen Imre, Schlesinger Henrik, Kokesch Sándor, Ladányi Dezső, Szmrecsányi N., Princz Sándor, Trummer Árpád, Horváth Dezső, Miróczy Árpád, Hajós Jenő, Lichtenstern Béla, Szeremley Császár Loránd, Buzáth Jenő, Wollner Ernő, Giczey Lajos, Farkas Tivadar, Kurecz Ede, Wagner Ervin, Gombos Jenő, Hirschler Károly, Szécskay Árpád és Dezső, König Dénes, Puskás Endre, Kiszely Géza, Grimm Aladár, Gyárfás Elemér, Benedek István, Vorlicsek Frigyes, Kirchnopf Ervin, Lukhaub Gyula, Kuttik Félix, Bohrandt Lajos, Berger Mór, Kepes Olivér, Nikolényi István, Reisz Lipót, Alliquander Ödön, Király György, Péter Károly, Nagy Vince, Teesz Lajos, Szadnik Sándor, Hodás Agoston, Rosenfeld Rikárd, Weisz Hugó, Mikó József, Slákovits Gergely.

A könyvjutalmat Hoitsy Pál: *A mi az embert környékezi* cz. munkát Wagner Ervin nyerte el Budapesten (IV. Zöldfa-u. 35 sz. I. em.).

SZERKESZTŐI TELEFON.

D. M. Félégyháza. Mint látja, a cikkek felhasználó-dott. Szíves üdvölet. — T. J. Nagyszentmiklós. 1. A lap anyagi részére vonatkozó minden dolog a kiadóhivatal reszortjába tartozik. 2. Azok a tanulók, kik a középiskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése után lépnek a közép ipariskolába, s itt ugyancsak eredménynyel végzik a három évi tanfolyamot, egyéves önkéntesek lehetnek. A polgári életben alkalmazást találnak a nagyobb ipari vállalatoknál és gyárakban és a m. kir. államasutak műhelyeiben művezetők képezhetik ki magukat. Ha tovább akarnak tanulni, mehetnek a vasúti tisztképző, államszámvetelési és egyéves kereskedelmi tanfolyamra. — T. Gy. Szolnok. Ha jó a cikkek, mért ne? — S. J. Rózsahegy. Azt írja, bizonyítványa merő elégséges s kéri, vajjon kijavíthatja-e javarészt «jó»-ra? Kielégítő választ erre úgy adhatnánk, ha ismernék a maga szorgalmát és tehetségét, mert az eredmény csakis ezektől függ. — H. B. Zalaegerszeg. Csak nem gondolja, hogy mi telefonunkban minden pályamű megérkezését jelezzük? Nyugodjék meg, az öné megérkezett, diák-szólásaival egyetemben. Kérdéseit jó lesz megújítani. — G. J. Kissé furesa kívánság, hogy neve helyett két gombát pingáljunk izenetünk elé. Nem egy olvasónk maliciózus következtetést vonna erről, az ön levelének tartalmára vonatkozólag. De azért referensnek «gomba nélkül» is elfogadjuk. — H. Á. Szeged. Elég lesz megrendelését Stuttgartba intézni. — M. E. Sztatina. 1. Roder Adolf nyelvtana, mely szintén Toussaint-Langenscheidt rendszerén alapszik. 2. Etimológiai latin-magyar szótárunk nincsen. — K. E. A mit ön a gyorsírásról beszél, mind oly ismert és elemi dolog, hogy nem érdemel sajtófésztéket. Mélyebbre ható és magasabb tárgyalásra volna szükség. — W. H. Kassa. Beküldheti levélbélyegeket is. Egyes szám ára 15 kr. — H. J. Löcse. Krausz Armin veszprémi kiadónál az összes gimnáziumi tudományok dióhéj-kivonatai megjelentek s potom áron kaphatók. — 806. sz. előfizető. Az 1895. évi számok sehol sem kaphatók. — 1621. sz. előfizető. Pécs. A tudósítók nem munkatársak. Szabolcska M. költeményei minden könyvkereskedésben kaphatók. Legutóbb a Magyar könyvtár adott ki belőlük egy füzetre való. Ára 15 kr. — M. A. Bpest. A beküldött rejtvényeket félretettük, mert egy időre el vagyunk látva ilyesmivel. — M. J. Kassa. 1. *Coeur-dame* = szív-hölgy, nőalak, melyet a kártyában szívvel ábrázolnak; *facér* = foglalkozás nélkül való, lézengő, henye ember. 2. Flammarion *Uránijában* ugyanolyan izzó képzelettel s mégis ugyanúgy a számokkal dolgozó tudomány alapján állva vezet bennünket a csillagok ismeretlen világába, mint egyéb műveiben.

A diákság figyelmébe ajánlva.

VIRÁG PALKÓ.

Egy talált gyermek története.

Irta
GAÁL MÓZES.

Ára füzete 1 frt 20 kr., kötve 1 frt 80 kr.

Virág Palkó Gaál Mózesnek határozottan a legjobb munkája. Egy talált gyermeknek küzdelmes ifjúkorát beszéli el, benne Virág Palkó nemes szívével, eszével és erős akaratával jövőt teremt magának. A mese, melynek keretében Virág Palkót feltűnteti, változatos, megindító humor és szívreható komolyság, az alakok sokfélesége s a diákkélet színdús világa tárul fel az olvasó előtt.

Megrendelhető a Tanulók Lapja kiadóhivatalában, Budapesten, Egyetem-utca 4.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		SZERKESZTI		SZERKESZTŐSÉG:	
Negyed évre ---	1 frt 20 kr.	D ^r RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-u. 31.	
Fél évre ---	2 frt 40 kr.	főgymnasiunai tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Égész évre ---	4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		Budapest, IV., Egyetem-utca 4.	
Megjelenik minden vasárnap.				Kéziratokat nem adunk vissza.	

AZ ELSŐ FECSKE.

A mikor a patak partján zöldelő fűzfák gyöngye hajtásai sárgás pehelytől kezdenek borzasodni s a szőlők lejtőin felüti zöld fejét a pásztor-tarsolyka meg a balzsamos baltaczim: akkor a tavasz levegő üde, szinarany derűjében is végignyilallik egy-egy fekete vonal, melyen aczélkék ragyogással török meg a zsenge áprilisi nap, s az első fecske, kikelet léget. Kitavasodtunk. A föld munkása, megünva a tűzhely mogorva egyhanguságát, új életre pezsdül s igaz örömmel üdvözlö a lég ez első szárnyasait, melyeknek élénk fekete szeméit, könnyű szárnyait és villás farkát a megtestesült vidámság és életkedv jelképeiként szokták tekinteni.

Különösen épen a magyar népnek nincsen is kedvesebb madara, mint a fecske. Szereti hallgatni erdők mély csendjében a vadgalamb bűgását, elmélázva tekint a keletre szálló daru felé, melynek útja irányja vele is egy rokon hazát sejtet, hová szíve önkénytelen vonzódást érez, megéneklí a tapiskáló gólyát, a szomorú, gyászruhás hollót, de valamint a rovarok közt a cserebogárnak emel költői emléket népdalaiban, úgy a madarak közt a fecske az, mely iránt a leggyöngédebben érez. Ő viszi el a levelecskét a szeretett lény ablakához, melyet finom csőrével megkopogtat, hogy aztán kebelébe hullassa, ő vigasztalja a senyvedő rabot börtöne homályában, ő viszi vagy hozza meg újra a magyar ember kedvét, ő az állandó közvetítője a szív legédesebb érzelmeinek. A fecske az «isten madara». Épen azért a kósza fiúk is, kik fészékért járják az erdőt és berket, megkímélik az ő csendes kis zúgát, s elszörnyűködve tekintenek az istenkáromlóra, ki egy fecske fészékét zavarni merészlené. Egyébként arról is meg vannak győződve, hogy a

házbba, hová fészket rak, szerencsét hoz, ép úgy, mint a gólya a födele alatt lakókra.

E természetfölötti tulajdonsága a fecskének, mely őt a köznép hitében szentté avatja, kedves legendával kapcsolatos. Mikor az Üdvözítőt hajszolták, hogy őt Kaifás elé hurcolják, Krisztus, ki a mezőn aludt, már-már abban a veszélyben forgott, hogy elfogják, midőn a nagy számban odasereglett fecskék fölébressztették kiáltásaikkal a megszersmind kerengő röpüléssel elfedték a Megváltót a farizeusok tekintete elől. Jézus kinyújtá kezét a madarak felé, s ez idő óta a fecske szent madárrá lett, s áldása azoknak, a kiket szeret.

«Egy fecske nem csinál tavaszt» — tartja a közmondás. És csakugyan ezek a kedves madarak csak lassanként, mintegy félve érkeznek vissza körünkbe. A csapat zöme előre küld néhányat, hogy előkészítsék a többinek szállásait. Néha, a mint így jönnek-mennek, néhány hópehely is hozzátapad karesú fekete derekaikhoz. De a tél már utoljára feszíti meg erejét, az is meghátrál bájaik varázsa előtt. A sugarak egyre melegebbekké lesznek, fák, bokrok megtelnek virágokkal s a levegő megnépesül csattogó, vidám szárnyasokkal, kik sürögve igazítják ki megrongált fészkeiket.

A levegő az ő elemök. Nem pihennek, csak éjszaka és néha reggel, sorba helyezkedve el a párkányon nézik a felkelő napot. Hűségesek otthonukhoz, míg el nem jő az ősz. A völgyekből mind hűvösebb köd emelkedik föl. Talán ideje lenne útra is kelni. Itt-ott hosszú fehér szálát ereszt az ökörnál, s a fecskék reggelenként az ereszt alatt hosszan értekeznek egymás közt, hirnököket küldenek ki, siettetik a késlekedőket, s egyszer csak arra ébredünk föl, hogy üres az utca, valami szomorú sivárság váltotta föl a tegnapi élénkséget: itt hagytak a fecskék!

A "CYNTHIA" HAJÓTÖRÖTTJE.

Irták: Jules Verne és André Laurie.

Átdolgozta Gaal Mózes.

18

A házigazda észrevette, hogy Durrieu s a svéd tengerésztiszt oly szívesen beszélgetnek egymással; gondoskodott, hogy az asztalnál is szomszédok legyenek. S valóban az érdemes agastyán meg az ifjú mindvégig nagyon kedvesen beszélgettek egymással.

Mikor a fekete kávé hordozták körül, a svéd tengerésztiszthez egy kis termetű, élénk öreg jött, Kergaridec doktor volt, s udvariasan kérdezte tőle, hogy honnan való? ... Erik csodálkozva nézett reá. Elmondta, hogy ő svéd, vagy igazabban norvég, családja Bergen tartományban lakik. Egyébiránt szeretné tudni, hogy miért kérdezte tőle ezt a doktor.

— A dolog nagyon természetes — felelé a francia orvos — immár egy órája figyelem önt, s feltűnt nekem, hogy arca mennyire jellegzetes kelta típus. Meg kell vallanom, hogy szenvedélyes etnográfus vagyok, s különösen a kelta-fajt tanulmányozom. S életemben most tapasztalom először, önnek az arcán, hogy a skandináv és kelta-faj között rokonvonalak vannak. Nyilván volt hajdanában e két faj között érintkezés. Csak így fejthetem meg e sajátos jelenséget.

Erik épen meg akarta magyarázni a bresti tudósnak, hogy feltevése nagyon alapos, midőn Kergaridec orvos egy hölgyet pillantott meg, s hozzá sietett, hogy üdvözölje. Így hát annyiba maradt a társalgás.

Másnap, a mint Schwaryencrona doktorral sétált Brest utcáin, így szólott hozzá a doktor:

— Kedves fiam, ha eddig volt is valami kétségem a felől, hogy te kelta eredetű vagy, most már vége minden kétkedésnek. Nézd csak, a bretagneiak mind olyanok, mint te vagy. Már mondjon Bredejord bármit, neked keltának kell lenned! A te ereidben kelta-vér foly, Erik!

Erik szóba hozta, hogy mit mondott neki Kergaridec doktor az estélyen, s znap Schwaryencrona egyébről sem beszélt, mint erről.

Tudor Brown is hivatalos volt a préfet estélyére, de a viláért sem ment el. Mert hogy is lehetett volna tőle azt kívánni, hogy feketébe vágja magát, s levegye a fejéről a sapkát. Egész nap elcsatangolt a városban, s a mint Hersebom mondja, hét óra tájban visszatért a hajóra, s egyes egyedül ebédelt. Ebéd után bement a kapitány kabinjába, hogy megnézze a térképet. Nyolcz óraker pedig bezárkózott a kabinjába.

Másnap este öt óraker Tudor Brown beült egy csónakba, s partra szállott. Az *Alaska* fedélzetén levők mind jól tudták, hogy másnap felszedi a hajó a horgonyt s tovább folytatja az utat.

Tudor Brown a hajó elindulásaker nem volt az *Alaskán*. Mikor a kapitány az indulásra megadta a jelt, a kikötő felől egy csónak közeledett, még pedig nagyon gyorsan az *Alaska* felé. Mindenki azt hitte, hogy Tudor Brown siet vissza.

Nem ő volt. A bresti csónak egy levelet hozott — Eriknek.

Durrieu, a volt nagykövet és a Földrajzi Társaság jeles tagja küldte a névjegyet, a melyen ez a néhány szó állott:

— Szerencés utat! ... A mielőbbi viszontlátásig!

Eriket a tiszteletre méltó tudós ez a rendkívüli figyelme erősen meghatotta. Könnybe lábadt a szeme ... Úgy tetszék neki, mintha ez a kedves föld, hol csak három napot töltött, az ő szülőföldje volna.

Eltette a francia tudós névjegyet. Szentül hitte, hogy ez a néhány sor szerencsét hoz neki.

Két perczel utóbb az *Alaska* elhagyta a bresti kikötőt.

Február 20-ika volt. A nap aranysegélyzetű felhők mögé rejtőzött, lassankint beállott az éj. Sűrű sötétség borította az eget és a tengert. A hold feltűnését csak tíz óra tájban várhatták. Erik a kormányhidon járkált alá és fel. Megkönnyebbült a szíve, mióta megtudta, hogy Tudor Brown nincs többé a hajón. Mintha gonosz szelentől szabadult volna meg.

— Hátha Maltában vagy a Szezi-esatornában váratlanul újra beállit hozzánk? — tünődék magában.

Elvégre megtehetné, mert a mig az *Alaska* a nagy kerülőt megteszi a tengeren, ő vasuton hamarabb oda juthat. No de legalább jelenleg nincs a hajón, nem kell gonosz, kellemetlen arcát látnia. Mindenki örömmel fogadta ezt a hirt.

Az éj nagyon sötét volt. Éjszak felől látszott a Szt. Máté-fok világítótornyának fénye. A kapitány nagy gonddal intézte a hajó járását. Veszélytől tartaniok épenséggel nem kellett. Az *Alaska* bal partjára vetődött a Seinszigeti világítótorony fénye. Éjszakai nyugati szél fujt, s a hajó haladását előnyösen meggyorsította.

Midőn ebéd végeztével a kapitány és a többi urak a hajó hidjára léptek, így szólott a szolgálattevő matróz:

— Negyedóránként tíz kábelnyi az út!

— Helyes! Jó lenne, ha ötven-hatvan napig így haladhatnánk — jegyzé meg Schwaryencrona.

— Meghiszem azt — felelé a kapitány — nem kellene sok szenet fogyasztanunk, mig a Behring-szorosba érkezőnk.

Azzal a kapitány lement a kabinjába s belemélyedt a térkép vizsgálatába. Hatalmas egy tengeri térkép volt az. Minden apró sziget, hegyfok, sekélyes hely, szirtes tájék a legaprólékosabb gonddal meg volt rajta jelölve. Az angol admirálhivatal készítette. Ebben meg lehetett bizni tökéletesen. Ezzel a térképpel és a delejtűvel akár egy gyermek is kormányozhatta volna a legnagyobb hajót is. Bizvást kikerülhet minden veszélyes utat.

A véletlen úgy akarta, hogy Marsilas ezen a vidéken még sohasem járt. Inkább a partvidék

hosszában igyekezett haladni. Egyelőre a Sein szigetről feltűnő fény volt az egyetlen pont, melyre támaszkodhatott. Mikor ez a fény elveszett az éjjeli homályban, a kapitány pontosan kijelölte a helyet a térképen, megállapította az út-irányt, s azzal felment a fedélzetre, egy pillantást vetett a tengerre s megparancsolta, hogy huszonöt fokkal délnyugatra kell irányítani az *Alaskát*.

Erik állott a kormánykeréknél. A kapitány e rendeletének hallatára nagyon megütődött.

— Jól hallom?

Csakugyan délnyugatra? Kérdé tisztelettel.

— Azt mondtam délnyugatra — ismétlé a kapitány kissé ridegen. Talán nincs inyére önnek?

— Nos hát, ha kérdezi, kapitány, őszintén meg kell vallanom, hogy nem tetszik. Inkább szerettem volna, ha egyenesen nyugatnak vesszük az utat.

— Ugyan miért? Hogy még sűrűbben reánk szakadjon az éj? Erik nem szólott többé egy szót sem. Megadta a kellő irányt. Végül is a kapitány tapasztalt tengerész volt, megbizhattak benne teljesen.

Alig hogy tovább haladt az új irányban a hajó, sajátos hullámcseppek hallatszóttak a tengerből; az *Alaska* majd jobb, majd bal oldalára hajlott. A doktor és Bredejord kezdték magukat furesán érezni, siettek le a kabinjaikba. A kapitány is lement a fedélzetről. Alig hogy belépett kabinjába, Erik lépett be hozzá:

— Kapitány, gyanus reeseget hallottam a bal oldalon! Mintha szirtkehez csapódó hullámok lettek volna. Lelkiismeretem parancsolja, hogy jelentsem önnek: aligha jó uton haladunk!

— Uram, ön túlságosan makacs az aggosskódásban — rivallt rá csaknem durván a kapitány. Nézzon ide, micsoda veszélytől kellene tartanunk?

S reá mutatott ujjával a térképre. A Sein-

szigettől alig lehetünk három, legfeljebb négyezer kábelnyire. Nos, van itt valami szirt-vidék jelölve?

A térkép nem mutatott semmi aggasztót. A kapitánynak nyilván igaza lehetett. S lám, Erik mégis valami veszedelmet sejtett. Azok a hullámcseppek, melyeket balfelől hallott, nagyon gyanusak voltak. Sehogysem hagytak neki békét. Mintha emlékezett volna, hogy olvasott valamit erről a szirtes, sekélyes tengerészről. De hát az angol térkép megezáfolta őt. Annak csak hitelesnek kell lennie.

Tisztelt a kapitánynak s távozott.

Vissza se ért a hidra, midőn zavart kiáltozást hallott a fedélzeten:

— Zátonyra jutottunk! Zátonyra jutottunk!

A gőzsp bántó ijedelmet keltő hangja hasította ketté a levegőt. A fedélzet remelt remegő alakokkal; ide s tova kapkodott mindenki, amint ez már a veszély pillanatában szokott történni.

A kapitány hanyatt-homlok rohant fel a lépcsőkön. E pillanatban irtózatoss reeseget hallatszótt, mintha az *Alaska* darabokra tört volna. Aztán halálos esend állott be, az *Alaska* megfeneklett.

Marsilas kapitány arca olyan

volt, mint a halál. Leirhatatlan félelem szállotta meg a fedélzetet levőket. A matrózok a csónakok leeresztésén fáradoztak, a zátonyra jutott hajó törzsét minden oldalról haragosan csapkodták a hullámok,

Erik a palló korlátjához kapaszkodva lehajolt, hogy lássa, minő veszély érte az *Alaskát*.

— Uram, beszéljen hát, mi történt? — kiáltott rá izgatottan a kapitány.

— Az történt, kapitány, hogy az ön parancsára délnyugatnak tartottunk és hajó zátonyra jutott — felelé Erik.

(Folytatása következik.)

MINŐ VESZÉLY ÉRTE AZ «ALASKÁ»-T?

TAVASZ.

Tavaszi lett újra! Erdőn, bérezen
Könnyű fuvalmak szálltak át,
Virággal játsza tarka réten
Széthordták édes illatát.
Dús lombzat még nincs a fákon,
S a rügy helyén, levél az ágon
Alig még egy-kettő fakadt, —
De hó sines már a hegytetőkön,
Fű zsendül pázsitos mezőkön,
S kék égről forró nap kaczag.

Szelid pataknak könnyű habja
Csevegve lejt a völgy felett,
Siet, hogy lenni is tudtul adja:
Megérkezett a kikelet!
A kis fűszálak hallják hangját,
Tovább a hirt vidáman adják,
Egyik a másra áthajol, —
Aztán a szellő kapja szárnyra,
Megtudja tőle száz madárka,
És mind a száz erről dalol.

Az erdő mozdul, hangot hallat,
Az ébredés vidám szavát,
Az őz félénken vízhez ballag,
S bámészan nézi önmagát.
A pornak mintha lába kelne,
Mozgó bogárcák száza, ezre
Életre kél egy percz alatt, —
Tavasznak első kis virága
Bólintgat sűrűn egymagába,
A mint egy ép felé halad.

S ha este lesz, s a tiszta égen
Ezer kis csillag felragyog,
Fényük kigyúl a tó vizében,
Körültánczolják lágy habok.
Súg-búg a sás, a fű megreszket,
A hold kísértő fénye mellett,
Titokzatos nesz kél körül —
A sejtelmes hang egybeárad,
A zajból, neszéből Hymnus támad,
Az éj, a föld, az ég örül.

Erdélyi Zoltán.

A szabadságharcz költészete.

A *Tanulók Lapja* számára írta Kúnfi Zsigmond.

IX.

Ugyanazon hangvilla rezgéseire különböző resonatorok más és más hangot adnak, az öblösebb magasabb hangot, a kisebbben tán a hang színe lesz más. Így van a költő is; egyik magashangú rezgéseket produkál a kor impulzusára, de a hang bántó s néha kellemetlen lesz; egy másíknál az erősséget a hang intenzitása és szépsége pótolja: a mi az egyiknél vihart kelt, a másíknál csak szélnek ad tápot; a leghatalma-

sabb és legértékesebb is természetesen az lesz, a ki az erőt érzéssel, a mulandót az örökkévalóval egyesíti, s ez volt a forradalom költészetében Petőfi; Sárosy mint a vihar züggött, Arany János csendesebb és szemlélődő természete erőteljesebb hangokra csak ritkán fakadt, s ehhez képest lyrája inkább böleselő irányú, nem annyira a röpke érzés, mint a komoly elmélkedés és megfontolás szülte. Irított minden erősebb convulsiótól, hő lelke vigasztalást csak a multban talál, nemzeti nagyságunk és dicsőségünk napjai ihletik a multból, a jelen az epikai nemben csak komikus vagy humoros alkotásokra ad neki anyagot. Lelkének iránya conservatív volt, a mint a magyar nép általában, s minden szálával a multban gyökerezett s alig érezte költő még igazabban Disraeli mondásának helyességét: a mult hatalmunknak egyik eleme. Arany a multban él, mint a nagy történeti regényírók, s ez az egyik legélesebb vonás, a mely elválasztja Petőfitől: a kinek majdnem mindene a jelen volt s imája: a jövő. Arany távol marad azért majdnem egész életében a nemzeti küzdelmekről, a politikától meg épenséggel: Petőfi nemcsak a nemzet szellemi életének, de politikai fűsájának is vezetője lesz, a ki életét is feláldozza érte. Aranyt a megindult nagy átalakulás a harcmezőre csak egyszer szólítja, s a politikai életben csak akkor vesz részt, mikor már a nemzet ügye hanyatlófélben van: Petőfi megindítója volt a nagy átalakulás békés munkájának, de a vész kitörtével a kard ott villog oldalán. Petőfi, ha túléli a forradalmat, hány elkeseredett és átkozódó költeményben támadt volna a végzet ellen, hogy halni a hősökkel együtt nem engedé. Arany nál e gondolat — akkor is nem ilyen határozott alakban — csak Bolond Istókban nyilatkozik:

Dicső, nemes faj, mely vértett Idánál
(Ott volt a végesapás Világo-on)
Halálra mennék érted, ha kívánnál,
Engem esz a lúg, ha fejem mosom.

De ezeket a különbségeket nem a haza iránt táplált érzelmeik különbözőségéből kell magyaráznunk, hanem egyéniségük és természetük elütő volta adja meg a kulcsát azoknak az eltéréseknek is, a melyeket forradalmi költészetük felmutat. Aranyt csak akkor ragadja magával, a mikor már áradattá dagadt; Petőfi adta a leghatalmasabb részt, hogy folyam tullepve partjait, oly hatalmassá legyen, a minővé tényleg lett. S míg Petőfi a szabadságharcz majd minden nevezetesebb fordulatát lantjával kísérte, Arany

alig néhány költeménye beszél e napokról; a szabadságharcz költészetének dús forrásává akkor lett, mikor már *mult* volt; az öröm és lelkesedés napjaiban örülni nem igen tudott, a fájdalom volt a mester dalmoka.

Forradalmi költeményei közül tán a legismertebb és a leggyujtóbb is: «Egy életünk, egy halálunk» refrainú, a melyben a nemzetiségek ellen támad:

Nem lesz magyar, az meglehet,
De titeket még eltemet.
Egy életünk, egy halálunk,
Szép hazánkért kardra hányunk.

Ugyanílyen irányúak, ha nem is ennyire erőteljesebbek *Haj ne hátra, haj előre, Van-e olyan hamvában holt fiatal?* eziműek is, míg *A legszebb virág* a szabadság dicséretét zengi, a mely csak akkor gyümölcsözik édes szabadságot, ha lankadni kezdvén, vérrrel öntözgetjük, locsolgatjuk, de ez a hulló vér diadalmat szerez minden ellenében, mert hisz

Él még, él az isten, magyarok istene!
Elfordítva sines még e néptől szeme,
S az még, a ki régen!

De a költő reménye — ügylátszott, legalább egy időre — esalt, s ő is alul bukott, mikor a nemzet elesett. A szabadságharcz és Petőfi veszte nemcsak életében, de költészetében is fordulatot okozott. Költői tevékenysége egy időre majdnem teljesen megbénult; belefogott nagyobb alkotásokba, de töredékek maradtak; maga írja egyik töredékéről, Furkó Tamásról: a forradalmi Bramarbasok hőstettein akart nevetni — sirnom kellett, abban hagytam; kergetve önnön lelkétől futott s már a kétségbeesés örvényéig jutott, de kezét égre emelni nem meré. Nagyobb alkotása csak egy van e korszakból: A nagy-idei cigányok, a melynek létrejöttét maga így magyarázza a Bolond Istókban:

És engem akkor oly érzés fogott el...
A szőlős gazda is az egyszeri,
Magánkívül s őrzöngve kaczagott fel,
Látván, hogy a szőlejét a jég veri,
Dorongot ő is hirtelen kapott fel,
Paskolni kezdé, hullván könnyei:
«Nó hát, nó», kiált, «én uram-isten!
Csak rajta, hadd lám, mire megyünk ketten».

Igen a szent romon, emelve nádat
Magamra, a világra, ellened:
Torzulva érzém sok nemes hibádat,
S kezdék nevetni a sírás helyett;
Rongymezebe burkolám dicső orezádat,

Hogy rá ne ismerj és zokon ne vedd:
S oly küzdelemre, mely világesoda,
Kétségbe esett kaczag lett Nagy-Ida.

A szabadságharcz dicső küzdelmeit csak kicsinyességeiben látta: a tervelgetéseket a medve bőrére, a minden csekélység miatt való összekülönbözést, a fellobbanó hevülést, a mely a képzelte dicsőség mámorában eldob minden óvatosságot; fájdalomban vergődő lelke a fénynek csak árnyait látta meg, azt is sötétebben, a nagy-nak visszas, a szépnek torzképét; Górinak és hadának neki buzdulása az eszményeiért küzdő magyarságot ábrázolta ábrándos és a mult hagyományaival nem számító vezetőjével; Puck Mihály és népe az osztrák hadi mód otromba lassúságát és híressé vált rövidlátását állítja elének, a humor-nak majd sírásra, majd nevetésre való hangján.

Valamint komikai eposza nem részleteiben, hanem alaphangulatában és felfogásában elmozog és utal a nemzeti nagy harcra, úgy vagyunk nagyjában a balladákkal is. Mikor még fájdalommal, a veszteségnek nemcsak tudata él, hanem az összehasonlítás a csak imént mult ábrándos, mesébe illő állapotával, a jelent még sokkalta sivárabbnak és elviselhetetlennek mutatta, lelkében nagyobb volt az elkeseredés, mint, a mely keltette, a fájdalom. De ez elkeseredés tompult és lassan helyébe lépett a mély, de csendesebb búbanat. Kerülte a világozságot, mert rögtön a setétséget juttatta eszébe, a mely homn honol, a fény az árnyat, a vigasság a szomorúságot. Ezért fordult a balladák borongós világához, a hol csak szenvedéssel és szenvedélylyel találkozott; így találkozott össze korának hangulatábólleszürödött lelkiállapota költői hajlandóságával, hogy létrehozzák az utólérhetetlen szépségű balladákat, a melyek a költői tartalom mellett buzdítva s bátorítva szólnak nemzetéhez is. Mert Beöthy Zsolt szép szavai szerint «Ki ne értette volna meg *V. László*ból az idegen zsarnokság összeütközését a nemzet érzületével és elpusztulását; *Szondi*ből az elhullott nagyok életét hirben, dicsőségben, kegyeletben; *Both bajnok özvegyéből*, hogy a megaláztatás az igazi nagyság böleseje; *A walesi bárdokból* az erőszak tehetetlenségét az eszmével szemben; *Török Bálinból*, a hétértorny rabjából, a nemzet akkori rabjainak sorsát és panaszát.» Azonban ezek a költemények csak a költői gondolat leple alatt elrejtőzködve vonatkoznak a szabadságharcra s így bizonyos tekintetben szimbolikusak. De beszél kisebb költeményeiben egyenesen is róla; lássuk mikép? (Folyt. köv.)

BIKAVIADAL.

Irta Pekár Gyula.

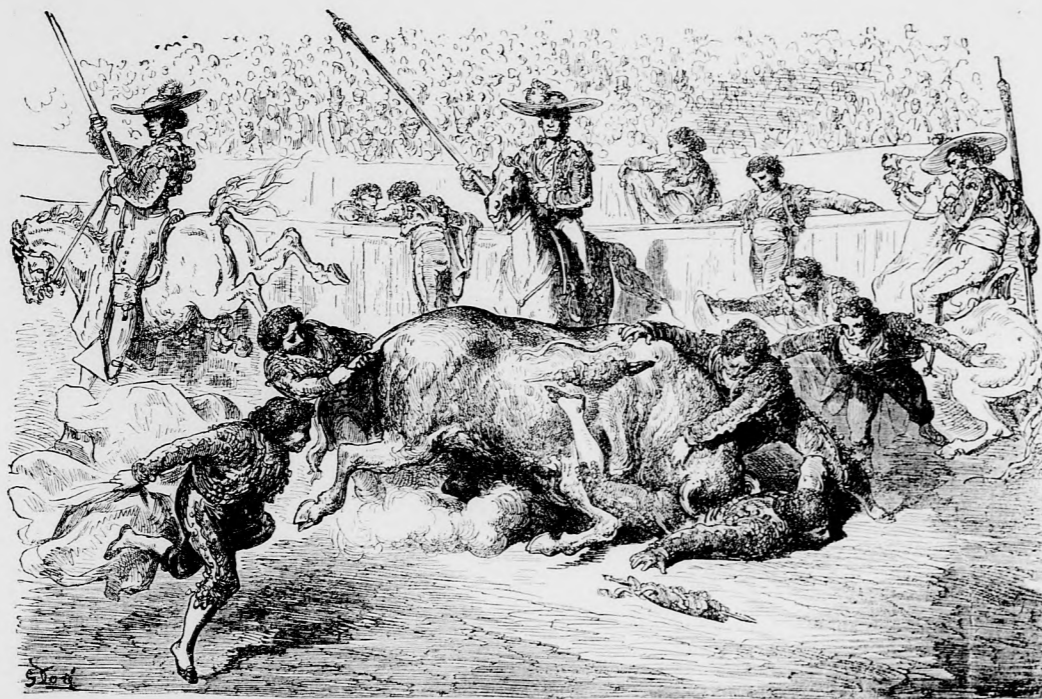
Eszeveszetten tombolva rohan be a bika. Aztán egyszerre, mintegy elkábúlva a tenger sokaság láttára s az üvöltések hallatára, megszegi rengeteg nyakáts megáll.

S a chulok inceselkedni kezdő barna-vörös köpenyei láttára lassan száll fel a puszták fejedelmében a rettenetes nagy harag.

A négy picador lándzsájával már ott áll sorban, a fal mentén. A mellettük leselkedő vörös inges

nem bír mozdulni, lázasan int, felemelik a begró szolgák, felemelik a lovat is... Borzalom, minden bele egy véres golyvában lóg ki a sebből, inai reszketnek, de a picador azért felül rá. A közönség tapsol, mert a garrseba, a lándzsa azért nagy sebet ejtett a bika nyakán.

Csakugyan a második lovat felöklelő állat nyakán a violaszín szalag mellett hosszan csepeg a vér. A második is már dögölve fekszik a porondon, a harmadiknak, mely alatt a picador fekszik, most ontja ki testét a veszekedett dühös, fekete állat. Szegény ló hátrafordítja a nyakát és okos

A BANDERILLA-DOBÓ VESZÉLYBEN.

emberek hajrázva integetnek a bikának. Két oldalt tartják, előre hajszolják a sovány lovat, mely, bár szeme be van kötve, érzi a veszélyt és hátrál. A chulok köpenyeikkel csak egyre ott lejtenek a bika körül. Most végre megmozdul a rettenetes fekete állat. Maga alá szegi a nyakát s belebomolva a porond porfellegébe, nekiront az első picadornak, beledöfi szarvait a ló hátába s mint a tollat, ökleli fel az állatot s az embert egyszerre. A chulok és szolgák hirtelen menekülnek a korlátot át. Pillanatig zavarosan vonaglik a csoport a földön, aztán felkel a bika s a legközelebbi chulónak ugrik.

A hanyattbukott picador vasfegyverzetében

szemeivel valami leirhatatlan szomorúsággal nézi a maga végét — már nincs ereje, hogy védekezzék...

Egy chulo köpenye hirtelen eltereli a bika figyelmét. És az aranyos tarka fiúk vígan játszanak vele. Most elővezetik a negyedik lovat. A bika nekiront, felveti a lovat, úgy, hogy a picador a kerítésre s azután a nézőtérre bukik. Három ló fekszik már a porondon; a szolgák hamar leoldják a nyeret az állatokról. De még az első rettenetes sebével mindig áll, a bika nekiront, a picador hatalmasat döf belé s aztán hanyattesik a haldokló ló alá. A bika pedig tajtékozva megy tovább: már erősen vérzik... Trombita-harsogás: az

elnök int a zsebkendőjével, a sebesült és ép picadorok biczegve, nehézkesen mennek ki. Jön a taumachia tragédiájának a második felvonása. A *banderillero* lép elő két hegyes, horgos végű ezífra pálczával. Magára igyekszik vonni a bika figyelmét.

De az állat fel van böszülve, vadúl szökik neki a chulok köpenyének. Most végre rápillant a *banderillero*ra. Ez kitarja karjait, magasra emeli a két *banderillát* s lábujjhegyre áll: aztán neki szalad a bikának s mialatt félreugrik, szarvai közt hátába döfi a két pálczát. A bika felszisszen s dühében térdre esik. Most tovább játszanak vele a chulok, egyik-másik letérdel a bika előtt s

mely tova haladt, de aztán csak úgy ömlik a szájából a vér. A szolgák felszedik a szerencsétlent, ki nyilván agrázkódást szenvedett, s kinek bal lábát feltépte a bika s kiviszik. De a viadal tovább folyik, mert hisz «los muertes y heridos, no tienen amigos»: «a halottaknak és sebesülteknek nincsenek barátai». De a közönség azért felböszült.

Most két rakétás *banderillát* vetnek a bika nyakába, melyek pokoli robajjal robbannak fel véres hátán, a közönség gunyolódó dühvel becsmerli a bikát. Az állat megvadul, nyála hosszan folyik le a porondra.

Trombitaharsogás, az elnök meglibbenti zseb-

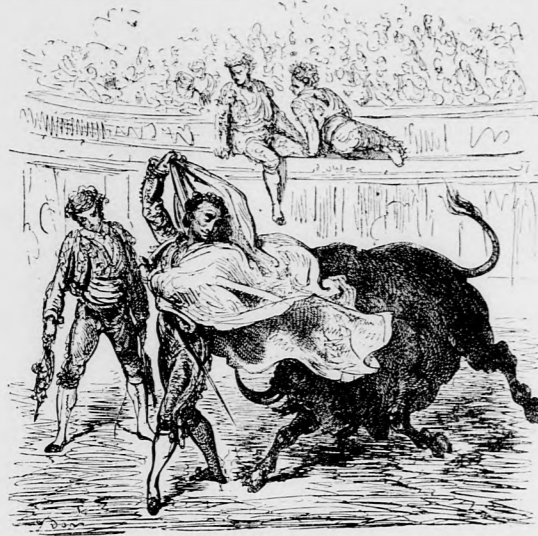

AZ ESPADA.

pár pillanatig hipnotizálja az állatot a szemével. *Lesaca*, a nagy espada maga is eljászott a bikával egy darabig, székre ült eléje, egyszer pláne meg is fogta a szarvát, másszor hirtelen háta mögé rejtve köpenyét, merően nézett rá és úgy sétált el tőle.

Most a segéd-espada vesz a kezébe két *banderillát*. Neki szalad a bikának, de elhibázza. Rémületes füttök hangzanak föl: mert a spanyol, ki sohasem az egyént, hanem a tetteket nézi, kifüttöli legnagyobb kegyenczét is, ha valamit elhibáz. *José Moyano* elsápad. Még egyszer neki szalad, felemeli a *banderillát*... Iszonyú sikoltás jajdul fel a nézőtérén, az espada felöklelve a bikától, a levegőben repül s fejre esik. *José a torero* ösztönével térdel föl s néz a bika után,

kendőjét: jön a harmadik felvonás. A matador leveszi fővegét s esküre emeli kezét az elnök erkélye előtt. Bal kezébe veszi a vörös zászlócskát, a *muletát*, melynek sem olyan nagynak nem szabad lenni, mint egy templomi zászlónak, de oly kiesinynek sem, mint egy dáma zsebkendőjének, jobbába pedig a hosszú toledói kardot. S elindul egymaga a bika felé. A chulok félre vonulnak, de azért résen állanak köpenyeikkel; az espada oldalt hajolva, a bika elé tartja a *muletát*, melynek az eszeveszetten fut neki. Így játszik a matador az állattal hosszan, kecsesen, gyönyörűen, míg végre a fekete óriás szeme kápázni kezd s lihegve néz gyötrőjére. Most itt a pillanat: *Lesaca* kissé hátradől, fehér harisnyás lábain megfeszülnek az inak, szurásra emeli a

A BIKA INGERLÉSE.

kardot... De az üvöltő tömeg nem hagyja: még ne! még ne! Kinozza még egy darabig!... Lesaca mosolyogva hajlik meg s oda inti a chulokat. Ezek felzavarják az állatot lethargiájából. Újból kezdődik a hajsza. A matador jobbra balra libentí a zászlót, míg végre ismét megdermed a bika pillantása. Most! Az aranyujtásos rojtos kar fölemelkedik s aztán az ember villámgyorsan szökik előre s a két véres szarv között markolatig döfi a kardot az állat lapoczkája közé. Óriási ítélőképesség, gyors szem s biztos kéz kell ehhez. Rengeteg tapsvihar hangzik föl, melyre a bika meglepetve néz körül...

A chulok előrohannak s tovább izgatják köpenyekkel, de az espada, ki fegyvertelenül áll a még mindig vadúl lihegő állat előtt, int, hogy ne bántsák. Csakugyan pár percz múlva, mintha megszakadna a rengeteg állat egész belseje, dézsaszámra dől szájából a vér.

Mintha pihenni akarna, mint valami téhen,

A BANDERILLA DOBÁSA.

maga alá szedi a lábait, fáradtan vánszorog tova a porond mentén. Végre helyet keres magának, hova lepihenjen s aztán ledől és esodálkozva, szelíden néz legyőzőjére. A matador a tapsvihar közepette arany zekéjében ragyogva, finoman, elegánsan áll ott, mint egy sévresi porcellán-figura. Finom gyűrűs kezét a csipőjére teszi... az állat pedig egyre mélyebben hajtja a fejét. Most a matador megrúgja irtóztatós szarvát, melyen még a Moyano vére piroslik. Az állat megtörik. A *puntillero* oda lép s nyakába szúrja a törét: a bika még egyszer galvanizáltan tápáskodik föl, de aztán hanyatt esik holtan.

A fogatok esörögve robognak be s hurezolják ki az állatokat. A bika szarva hosszan szántja végig a porondot. A szolgák elgereblyézik a vérfoltokat, a matador pedig körbe-körbe megy s mosolyogva fogadja az egetverő éljent. Husz-harmincz kalap repül le hozzá, melyet udvariasan dob vissza. A szivarokat, ékszereket a chulok szedik fel...

Aztán ismét harsan a trombita: jön a második bika...

KOLUMBUS KRISTÓF FOGADTATÁSA BARCELONÁBAN.

Képünkhez.

1492 október 11-ikén ezt kiáltotta a «Nina» nevű spanyol hajó árboczkosarából az ör hangja: «Szárazföld!» ez a kiáltás az újkor jelzőharsonája lett, mely azt hirdette, hogy a három vén anyaföldrésznegyediket, fiatal társat kapott maga mellé, hogy új időknek hasad hajnala, hogy szertelen világtörténeti változásokra nyílik kilátás.

Melyik volt amaziget, melynek partjára először lépett Kolumbus, azt nem tudhatni kizárólagos bizonyossággal. Legvalószínűbb, hogy Watling volt az, melyet a benszülöttek Guanahaninak mondtak, Kolumbus pedig San Salvadornak keresztelt el. Ez lön a nagy fölfedezés első foka: utána Hayti és Kuba következett.

1493 január 24-én két hajóval — a Santa Maria elsüllyedt — visszafelé vitorlázott a merész florenci. Viharos út után diadal-útban lett része. Márczius 15-ikén kikötött Palosban és innen a nép mámoros ovációitól körülhullámozva vonult Sevillán át Barcelonába, hol a királyi pár várta. Ferdinánd és Izabella föllállottak előtte és úgy üdvözölték a nagy fölfedezőt, mint szinte egyenlő rangú hatalmat. De fejedelmi is lehetett Kolumbus fellépése. Ismeretlen, bámulatos környezettel jött:

6 indiánnal, 40 gyönyörű papagályllyal és szolgák seregével, a kik a felségek előtt garmadába halmozták az új világ kincseit: arany és ércdarabokat, gyapotot, tengerit és egyéb esodás növényeket. És mindezen mesés újdonságoknak Kolumbus volt az előteremtője, mindezen vívmányoknak ő volt a hőse!

A barcelonai fogadtatás Spanyolország történetének egyik legfényesebb mozzanata: nem esoda, hogy megihlette azt a spanyol festőt, ki ezt oly nagy stílusú képben tárja elénk.

Kolumbusnak első expedíciója egymillió négyszázezer maravediába, a mi pénzünk szerint 14,952 forintba került. Valóban, nem nagy ár volt egy ujdonatúj, kincseket osztó földrészért, annyival inkább, mert belőle következett VI. Sándor pápának 1493 május 3-ikáról kelt hírneves bullája, mely az új világot a spanyoloknak ítélte, ama föltétellel, hogy ott a kereszténységet terjeszteni fogják. Ugyancsak ezen bullában a szent atya formálisan felosztotta a világot a spanyolok és portugálok között, az Azori szigetektől nyugatra, száz legna távolságban vonván meg a határt egymás birtokai és fölfedezendő osztályrészei között.

Gyors fény és gyors hanyatlás! Az emberek akkoriban is oly gyorsan feledtek, mint manap. Mikor Vasco de Gama visszaérkezett nagy útjából, mindenki csak ő róla beszélt és dicsősége egy csapásra háttérbe szorította Kolumbus érdemeit. Maga Kolumbus sem volt fölfedezése horderejének világos tudatában és élete végén azon epekedett, hogy «Indiá»-nak csak kis részét, még pedig hitványabb részét találta meg, míg Vasco de Gama-nak, a ki más úton haladt, kincsesebb vidékek jutottak! És úgy halt meg 1506-ban Valladolidban, hogy alig vett róla tudomást egy lélek! Valladolidban már abban az időben volt újság, s az még annyit sem említ, hogy meghalt valami Kolumbus Kristóf nevezetű ember. Egy 1508-ból kelt földrajzi könyv pedig azt írja róla, hogy «a spanyol udvarnál él».

Gyors fény és gyors hanyatlás! Ez a gondolat kísért bennünket, ha a hatalmas tárgyú képre tekintünk. A viszonyok úgy hozzák magukkal, hogy e kép különös időszerűséget nyert máma azon ijesztő ellentét által, melyet akaratlanul föl idéz. Itt egy új világ őseréjének termékei tárnak elénk, melyek egy szinte megdönthetetlennek látszó hatalom alapját hivatvák megvetni és ha napjaink eseményeit tekintjük, azt látjuk, hogy e hatalom utolsó fogyatékos maradványai is enyészéssel fenyegetnek. Spanyolország négyszáz éves

története nem egyéb, mint fokozatos hanyatlás, szakadatlan esuszamlás a lejtőn. Az idők folyása lesorvasztotta a tagokat — a rengeteg gyarmatbirtokokat — az anyaország testéről. A spanyolok kegyetlen, kiszípolozó és szűkkeblű politikát folytattak: következkép nincs nép a föld hátán, mely ellen alattvalók annyiszor és oly sokat lázongtak volna, mint ő ellenük. Elszakadt egy elragadtatott a spanyol koronától a dúsgazdag Németalföld, a nápolyi királyság, a bevehetetlen Gibraltár, el a termékeny Antillák, Hayti, Jamaica, el Mexico, a középamerikai területek és a roppant Délamerika, hol az egykori uraságot nem jelzi más, csak a spanyol beszéd. Nem maradt más, egyedül a Filippini szigetek meg Kuba, az «Antillák gyöngye». És Kuba, e hatalmas szigetország — mely hat millió embert képes eltartani — szintén elszakadófélben van az anyaországtól. Esztendőnk sora óta viaskodott Spanyolország a kubai felkelőkkel, kiket azért nem volt képes legyűrni, mivel hátuk mögött az Egyesült-Államok állottak. A titkos támogató most mint nyílt támadó lépett föl, azt követelvén Spanyolországtól, hogy mondjon le Kubáról. Lemondani Kubáról, kivetni a spanyol korona legszebb gyöngyét: soha!... Elkövetkezett, a minek következnie kellett, megdördült a hatalmasok végső szava: az ágyu! Amerika és Spanyolország állanak egymással szembe, hogy óriási méretű tengeri háborúban döntsék el vitájukat. Amerika segítő forrásai kimeríthetlenné, ámde népe kalmárnép és fogadott zsoldosokkal intézi küzdelmét; Spanyolország a gazdasági tönkremenés szélén áll, ámde népe katona-nemzet és a harcöt elkeseredésében körömszakadtig fogja vívni.

A küzdelem vége beláthatatlan. De eljöhet az idő, hogy a festő felveheti esetét, megfestendő a mi Kolumbus-képünknek ellendarabját. Dicsőségre a dicstelenséget, szerencsére a balsors csapását, hatalmi fényre a végromlást.

DOBBIN BARÁTUNK.*

Rajz az angol diák-életből.

Mindazok, kik Svishtail tanár jeles intézetben neveltettek, sokáig fognak még emlékezni a Cuff és Dobbin közötti párbajra s annak váratlan kimenetelére. Dobbin (kit Buksi Dobbinnak, Töksi Dobbinnak stb. kereszteltek megvetőleg az intézet többi ifjai), az egész intézetben a legesen-

* Részlet *Thackeray* «Hitűség vására» című regényéből, a világirodalom egyik legjelesebb alkotásából.

desebb, legügyetlenebb s látszólag a legostobább volt dr. Svishtail ifjú gentlemanjei közt. Atyja fűszerárus volt a londoni City-ben, s azt mondják, hogy fia az úgynevezett kölcsönös kiegyenlítés feltétele alatt vétetett be az intézetbe: azaz élelemért s tanításért nem pénzzel, hanem árúkból fizetett. A kis Dobbint az iskolában, hol majd a legutolsó helyen ült, rövid, szűk szabású öltönyében, melynek varrását izmos csontalkata csaknem kirepesztette, úgy néztek, mint ennyi meg ennyi font thea, szappan, gyertya, cukor, aprószó (emeből vajmi kevés adag került az intézet puddingjaiba!) s különféle fűszer képviselőjét. Rettenetes nap volt reá nézve, midőn a fiúk egyike, ki tekegolyók s kétszersült vásárlása végett a városba szökött, meglátta, hogy Dobbin és Rudge fűszer- és olaj-kereskedők (Thamesstreet, London) tárgonzája az intézet előtt áll, s hogy abból különféle, nevezett kereskedők szakmájába vágó árúezikket szednek le. E naptól fogva nem volt a fiatal Dobbinnak egy nyugodt pillanata. Kiméretlen s borzasztó gúny tárgya lett. — Hallod-e Dobbin — szolt egyik pajzánul — jó hír van a lapokban. A cukor ára emelkedett. — Egy másik ilyszerű számtani példát adott fel neki: — Ha egy font faggyúgyertya 7½ pence, hány pence akkor Dobbin? — S ilyenkor a kis kötélre való valamennyien hangos hahotára fakadtak, miután mindnyájan joggal azt tartották, hogy a kiskereskedés szégyenletes s gyalázatos dolog, s méltó minden valódi úri ember haragjára és megvetésére.

— Hisz a te atyád is kereskedő, Osborne! — szolt Dobbin egyszer négyszem közt azon fiúhoz, ki az ellene felidézett zivatarnak oka volt, mire az büszkén felelt: — Az én apám gentleman, ő fogatot tart. — És Dobbin Vilmos nem tehetett mást, mint hogy megvonja magát a játszóudvaron egy színbe, hol keservesen szomorkodva töltötte el a szünnap nagy részét. Ki nem emlékszik gyermekéiből ily keserű fájdalmas órákra! Mert ugyan ki veszi annyira szívére a bántalmakat, ki érez minden méltatlanságot oly mélyen s minden gyöngédséget oly hálásan, mint egy nemesszívű gyermek?

És Dobbin Vilmosnak, miután képtelen volt a latin nyelv elemeit megtanulni abból a kitünő etoni grammatikából, az intézet legutolsó növendékei között kellett ülnie, s a kis rózsás arcú kötényes gyerekek, kik között alakra nézve óriás volt, mindig esüffá tették, valahányszor számárfüles könyvével s szűk nadrágjában, bambán,

réveteg szemeit lesütve az utolsó osztálylyal megjelent. Az egész iskola az ő rovására mulatott. Nadrágját, bármennyire szűk volt az, még jobban összevarrták. Ágyán a tartó-hevedert mindig elvágták. Edényeket, padokat szerte-széthánytak, hogy lábszárát eltörhette volna, s többnyire mindig meg is botlott azokban. Nem volt oly kis gyerek az iskolában, ki Dobbinnal tréfát ne üzött volna, s ő mindent békével, szótlanul tűrt, de kimondhatatlanul szerencsétlennek érezte magát. Cuff ellenben az iskola feje s dandyje volt. Minden vasárnap megjelent rendszeren egy kis háttas pony, melyen hazalovagolt. Szobájában lovag-csizmákat tartott, melyekben szünnapok alkalmával vadászni szokott. Aranyórát viselt, s úgy szívta a burnotot, mint akár a doktor. Ő már az operában is volt, s tudott beszélni az elsőrendű színészek tehetségeiről. Egy óra alatt negyven latin verset a könyökből rázott ki. Tudott francia verseket csinálni. Egy szóval mindent tudott és mindent mert.

Cuff mint a növendékek elvitázhatatlan királya, korlátlan hatalommal, zsarnokmód uralkodott alattvalóin. Egyik csizmáit tisztította, a másik kenyeret piritott számára, míg a többieknek az egész játékidő alatt labdája után kellett futkosniok a cricketnél. «Figs»* volt azon gyerek, kit ő leginkább megvetett, bár ritkán ereszkedett le vele szemben a személyes társalgásig, noha mindig nevetett rajta s gúnyt üzött belőle.

A két úrfi, kiről szólunk, egy napon összeveszett. Figs, ki egyedül volt a tanteremben, épen levélírással kinlódott, a mint a belépő Cuff egy megbizással tisztelte meg, melynek tárgya valószínűleg kalács volt.

— Nem érek reá — szolt Dobbin — a levelet kell bevégeznem.

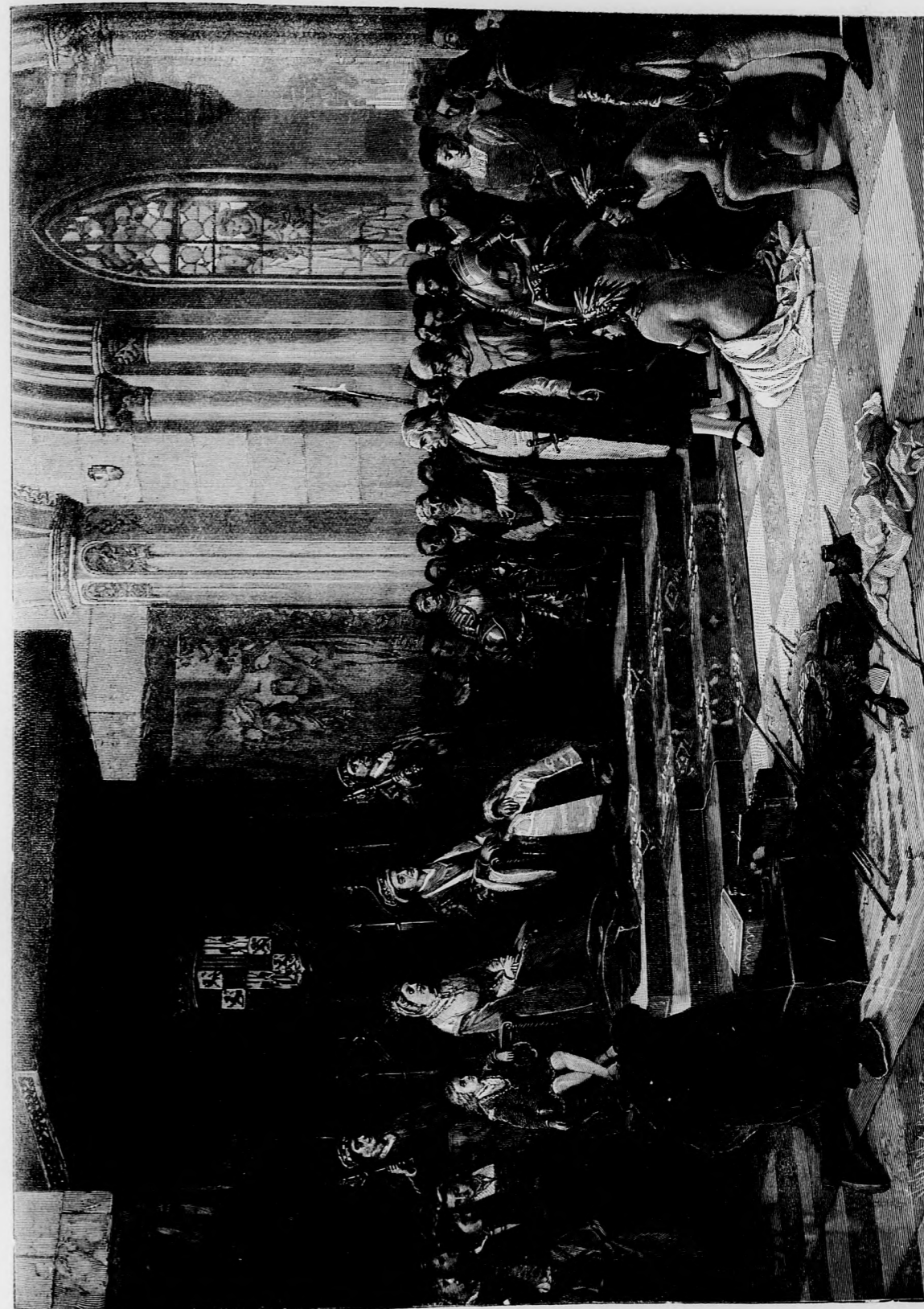
— Nem érsz reá? — mondá Cuff, s kiragadta kezéből az iratot, melynek fogalmazása az írónak igen sok fejtörésbe, fáradságba s könnyekbe került, mert a szegény fiú anyjának írt, ki szerette őt, mindamellet, hogy fűszerárus neje volt, s udvari szobában lakott a Thamesstreet-en. — Nem érsz reá? Ugyan miért? Nem tudsz Figs anyónak holnap is írni?

— Ne adj másoknak gúnynevet — szolt Dobbin, székeről izgatottan emelkedve fel.

— Nos úrfi, akarsz-e menni vagy nem? — kiáltott az iskola kakasa.

— Tedd le a levelet; művelt, becsületes ember nem szokta mások leveleit olvasni.

* Füge, fűszerárusok gúnyneve.

KOLUMBUS KRISTÓF FOGADTATÁSA BARCELONÁBAN.

— Jó; fogsz-e most már menni?

— Nem fogok. Ne üss, mert szétfújom a fejed — ordított Dobbin, egy ólom tintatartóhoz ugorva, s oly rémes arcot vágott, hogy Cuff úr abba hagyta, letúrta ruhája ujjait s kezeit zsebébe téve, gúnymosolyal eltávozott. S ez idő óta soha sem akadékoskodott a fűszerárus-gyerekekkel.

Ez eset után bizonyos idővel történt, hogy Cuff úr egy napfényes délután a szegény Dobbin Vilmos közelében volt, ki a játszóhelyen egy fa alatt feküdt, s kedves könyvét az *Ezeregyéjszaka*l betűzgeté, a játszó növendékektől távol, egészen magára hagyatva s csaknem boldogan. Most az egyszer a világot elfeledte, s Sindbad tengerész-szel ott volt a gyémánt völgyben, vagy pedig Achmed hercegnél, Peribanu tündérnél, azon pompás barlangban, hol a herceg őt megtalálta, s hová mindnyájan örömet mennék sétálni, midőn egy éles sikoltás felébreszté kellemes álmaiból s szemeit felvetvén, látta, hogy Cuff nem messze tőle egy kis gyermekén hatalmas-kodik.

Ugyanazon fizkő volt, ki neki a fűszer-targonezával annyi kellemetlenséget okozott, de ő nem volt engesztelhetetlen, különösen kis gyermekek iránt. — Hogy merted az üveget eltörni? — szölt Cuff a kis fizkőhöz, egy hosszú vesszőt suhogtatván feje fölött.

A kis fiúnak meg vala parancsolva, hogy a falon keresztül mászszék ki, szaladjon egy mérföldnyi távolságra s vásároljon hitelre egy üveg pucseszeszt, és kijátszva a doktor minden kémeit, mászszék át újra a falon, s úgy jöjjön vissza az udvarba; de a kis fiú e hőstett végrehajtása közben megsiklott, az üveget eltörte, a pucseszeszt elöntötte, nadrágját bepiszkolta, s most úgy állt megbizója elébe, mint egy bűnös teremtés, remegve, bár ártatlan volt.

— Hogy merted eltörni az üveget? — mondá Cuff; — te ostoba kis tolvaj. Te kiittad a pucseszeszt, s most azt állítod, hogy eltört az üveg. Tartsd ki a kezéd.

És a kemény vessző nehéz csattanással sujtott le a gyermek kezére, nyögéstől követve; Dobbin felpillantott. Peribanu tündér s a herceg eltűntek a barlang legmélyebb mélyébe; a tündérmadár Sindbad tengerészt a gyémánt völgyből elvitte a messzi felhők közé... s újra a mindennapi élet állt a becsületes Vilmos előtt, egy nagyobb gyermek, ki minden ok nélkül ver egy kisebbet.

— Tartsd ki a másik kezéd — riadt Cuff iskolatársára, kinek arcát a fájdalom eltorzítá.

Dobbin összerezte, s kopott szük ruhájában felszedte magát helyéről.

— Nesze kis ördög! — kiáltott Cuff úr s újra vesszőütés sujtott le a gyermek kezére. Dobbin felugrott helyéről.

Nem tudom megmondani, miért tette. Minden nyilvános nevelőintézetben annyira szokott dolog a kinzás, mint Oroszországban a kanesuka. A bohó lágyszivű Dobbin talán e zsarnokság ellen lázadt fel, vagy talán benne is forrt még a boszu titkos érzelme, s vágott megmérkőzni a nagynevű vasgyúró kényúrral. De akármilyen legyen tettének oka, annyi igaz, hogy felugrott helyéről, s harsányan kiáltá: — Elég, Cuff; ne kinozd többé a fiút, vagy...

— Vagy, mit? — kérde Cuff, egészen elbámulva e félbeszakításon. — Tartsd ki a kezéd, kis barom. (Folyt. köv.)

IRODALOM.

Bán Aladár dr. főgimnáziumi tanár, kitől lapunk is nemrégiben közölt egy hazafias költeményt, május hóban egy díszesen kiállított költemény-kötetet fog kiadni. Tartalmát legnagyobb részét vallásos, hazafias és társadalmi kérdésekkel foglalkozó versek fogják tenni, melyek kiváltkép az ifjúság érdeklődését akarják felkelteni a költői tárgyak iránt. Előfizetni lehet május hó 5-ig a szerzőnél Temesvárott. Előfizetési ára fűzve egy, díszkötésben két korona.

Verne Gyula munkái. Nem szorult dicséretre Verne Gyula a diákság előtt. Nem egy munkája kedves ismerőse neki. Elragadtatással barangol a Verne mesélte kalandok világában s rajong e nagy festő képrázatos leírásaiért. Feszült érdeklődéssel követi őt fel a csillagok titokzatos világába, le a tenger néma mélységébe, hogy bámulója legyen a természet csodáinak; vele megy az északi és déli sark jégsivatagjai közé és Brazília ezer- és ezeréves rengeteg őserdőibe, körülutazza a földet, lehatol annak központja felé és bekalandozza a felhők világát; az afrikai sivatagok kietlensége, a tropikus vidékek bujasága, mint egy óriás panoráma vonulnak el szemeink előtt ezer meg ezer képeivel, föld felett és víz alatt. S a természet nagyságát tarkítja a bámulatos kalandok számtalansága, az emberi ész legtökéletesebb, legesodálatosabb találmányainak sokasága. S a merre megyünk vele, a hová követjük őt, lépten-nyomon a mulatság mellett ott a tanulság. A fizika törvényei, a földrajz, a természettudományok, a technika eredményei, a történelem tanulságai, mind-mind mulatva lesznek a mieink. Nincs író, ki méltó versenytársa lehetne ebben Verne Gyulának. A nagy francia regényíró munkáinak illusztrált magyar kiadásából most jelentek meg a 83—91-ig terjedő füzetek. Befejeződik ezekben

az «Uszó sziget» című regény és teljessé válik az «Utazás a tenger alatt», a Verne-regények egyik legszebbje. E kiadást nemcsak az eredeti kiadás kitűnő illusztrációi avatják értékessé, hanem a fordítás gondos volta is, melyre a kiadó Franklin-Társulat különös gondot fordít. Ennek a két regénynek is oly kiváló írók a magyarra áttűtetői, mint Gaál Mózes és Szász Károly. Egy-egy füzet ára 20 kr., melyek akár egyenként, akár előfizetéssel (5—5 füzetet 1 forinttal) megszerezhetők a kiadónál, (Budapest, Egyetem u. 4.) vagy akármelyik hazai könyvkereskedéstől.

VEGYESEK.

Krónika.

- Május 1. 1826. Beöthy László humorista író szül.
 „ 1711. Kötetett a szatmári béke.
 „ 2. 1896. Az ezredéves kiállítás megnyitása.
 „ 3. 1784. Horváth István történetíró szül.
 1270. IV. Béla király f.
 „ 5. 1705. I. Lipót f.
 „ 7. 1776. Berzsenyi Dániel szül.
 1827. Vajda János szül.
 „ 8. 1768. Dayka Gábor szül.
 1861. Teleky László gróf f.
 „ 9. 1765. Bacsaányi János szül.
 1892. Baross Gábor miniszter f.
 „ 12. 1845. Bacsaányi János f.
 „ 13. 1717. Mária Terézia királyné szül.
 «Ludas Matyi» szerzőjének emlékezete. *Fazekas Mihály*nak, a józsi víg elbeszélő költemény, az egykor oly népszerű «Ludas Matyi» szerzőjének emléktáblát állított Debreczenben a Csokonai-kör. Azt a házat jelölték meg vele, mely Fazekas Mihály egykori lakása helyén épült, a piacz-utczában. A ház most az ipar és kereskedelmi banké. Az emléktáblát *Tóth András* debreczeni születésű szobrász készítette. A márvány-táblát barokkeret környezi s hat bronzdombornű ékesíti, valamennyi egy-egy jelenet «Ludas Matyiból». A tábla fölrása ez:

*Itt állott az a ház, melyben
 Ludas Matyi hírneves szerzője
 Fazekas Mihály élt s meghalt.
 1776—1828.*

Emlékeztére emelte a Csokonai-kör 1898.

Az ünnepélyt *Székely Farkas*, kir. táblai bíró és történetíró, a Csokonai-kör elnöke nyitotta meg. *Géressy Kálmán* emlékbeszédet mondott. *Benedek János dr.* pedig elszavalta ez alkalomra írott ódáját.

A Bekesekhez.

Parodia Berzsenyi «A magyarokhoz» ez. ódájára.

Romlásnak indult hajdan erős bekés!
 Nem látod a megy színe miként fakul?
 Nem látod a boszús molyoknak
 Ostromait nyomorult irhádon?

Nyolezszáz havaknak morgalomárja közt
 Pankrót uradnak czopfja erősen áll,
 Ámbár ezerszer vak tűzében
 Önmaga volt, ki magát pofozta.

Megdönti, hidd el, mostani kopni tért
 Béliéd; egy lágy ősz dere csipi el
 A vén urat, ki annyi ádáz
 Kortesütést mosolyogva túrt el.

Nem ronthatott el tégedet egykoron
 A vad szopóczák xerxe-i tábora,
 S gallérod ostromló kutyáknak
 Sarkaidat követő csoportja.

Nem fojthatott meg, bár közepett vala
 Folyvást a boszús francia Győr alatt,
 A szent rokonvérbe fűesztő
 Tisztujtás tüze közt megálltál.

Mert régi béllés s belhoni ezérna volt,
 Mi összetartott fergetegid között,
 Uttette győztél, bár uradnak
 Sokszor inába szökött a szíve.

Most por, penész és molykaraván emészt!...
 Nézd bár a bundát, melyen az északi
 Szélvész ki nem fog, benne termő
 Férgek erős szíjait megörlik.

S végtére ködmönfoltnak alig való...
 Így a bekésnek támasza, talpköve
 A birkabéllés, mely ha elnőtt,
 Róma ledől s rabigába görbed.

Mi a bekés most? ... Rút kacزامajka víz,
 Letépvé fényes préme; könyökje lyuk;
 S tökéletesen szörment ölen
 Kotlanak a kegyeletlen érczék...

De jaj, csak így jár minden az ég alatt;
 Forgó viszonság járma alatt nyögünk;
 Tündér szerencsénk földhő vág, majd
 Légbe röpit, valamint a lapdát.

Felfogat egy félszázad igen sokat:
 Lám a diák nyelv szép ege béborult,
 Ledőlt már sok nemes harangláb
 S még hihetőleg igen sok eldőlt...

Pajor István.

Az Életképek 1847. I. 775. lapján jelent meg ez a paródia, melyet egy előfizetők kívánságára nyomtatunk le azért, hogy az ifjúsággal a «Csont»-on kívül ezt is megismertessük.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

1848 április 11-ikének emlékeztétét országszerte megünnepelte a hazafiságban és királyhűségben egyaránt buzgó magyar ifjúság. «Intézetünk, a mint megülte márczius idusát, épen olyan lelkesedéssel ünnepelte meg a szentesítés félszázados évfordulóját»; ez a kitétel sűrűen fordul elő a nekünk megküldött referádákban. A *budapesti I. kerületi, a félegyházi, lugosi, fehértemplomi, nagyszabeni, besztercebányai, váci, nagyszombati, nagykanizsai, nagybecskereki, aradi főgimnáziumokból, budapesti VIII. kerületi és nagyváradi főreáliskolákból, a budapesti kereskedelmi akadémiából és homonnai felső kereskedelmiből* jöttek hozzánk ünnepi jelentések. Sajnos, terünk csak annyit enged meg, hogy mindezeket pusztán névleg említsük meg, míg érdemlegesen egyedül a *soproni* kath. főgimnázium ünnepével foglalkozunk.

A soproni kath. főgimnázium ezt a kiválóan szép ünnepet április 16-án és 17-én este tartotta a vármegyeház nagytermében. A hatalmas műsor két részre szakadt. I. 1. «Hymnus», előadta a főgimn. énekhar. 2. Megnyitó beszéd, mondotta a főgimn. igazgatója. 3. «Hunyadi-induló», előadta a főgimn. ének- és zenekar. 4. a) «Mult. jelen s jövő» Tompa Mihálytól, szavalta Horváth Jenő VI. o. t. b) «Márczius 15-ike» Petőfi Sándortól, szavalta Harnitz József V. oszt. tan. c) «Kik voltak a honvédek» Tóth Kálmántól, szavalták Czunf Béla VI. o. t. és Neumann Károly I. oszt. tan. 5. «Sikolt a harezi síp» (riadó) Rudassytól, előadta a főgimnáziumi ének- és zenekar. 6. a) «Előre» Tóth Kálmántól, szavalta Cavalloni József VI. oszt. tan. b) «Világosnál» Gyulai Páltól, szavalta Born Antal II. o. tan. c) «Az aradi tizenhárom» Tóth Kálmántól, szavalta Somogyi Gyula IV. o. t. 7. Részlet a «Bánk bán» című operából, előadta a főgimnáziumi zenekar. A második rész az «Igricz-ének»-kel kezdődött, melyet előadtak Unger Károly és Ambrózy Gusztáv. Azután Balogh István nagyhatású alkalmi színjátékát, a «Nagy idők emléké»-t adták elő hat képben: 1. Széchenyi és Kossuth vitája Bezerédjnél. 2. 1848 márczius 15-ike Pesten. 3. Kossuth Czegléden; Széchenyi elméjének elhomályosulása. 4. A költő apotheosisa a szabadságharczról. 5. A génius fátylat borít a szomorú multra s jelzi a közeli szebb jövőt. 6. Az 1867-iki kiegyezés. A szerepek így osztoztak meg: költő: Deszkásy Lajos VIII. o. t., Széchenyi: Somogyi Béla VIII. o. tan., Kossuth: Farkas Antal VII. oszt. tan., Bezerédj: Gangel János VII. oszt. tan., Petőfi: Vissi Lajos VII. o. t., Jókai: Esső Endre VII. o. t., Deák: Nemes József VII. oszt. tan., magyar: Nelky Kálmán VI. oszt. tan., német: Flandorffer Pál VIII. oszt. t., egy polgár: Kőnczöl Antal VIII. oszt. tan., magyar génius: Sinkó István VII. o. t. Az ünnepély további részei voltak: «Király-hymnus» Mihálovics Ödöntől, előadta a főgimnáziumi énekhar. «Jóslat» Vörösmarty Mihálytól, szavalta Havas Jenő VIII. oszt. tan. «Csak magyarok legyünk» Dalmady Győzőtől, szavalta Cavalloni Sándor III. o. t. «Szózat», előadta a főgimn. ének- és zenekar.

Matinéek kora. Az járja most, még pedig aranykora. A mikor a kikeleti gölyahír sárgállik a réteken, a mikor a fecske szárnyal be régi fészkebe: ugyanakkor megjön az iskolában a matinéek ideje. Az intézeti zenész-diákok lázasan hangolják hegedűiket, az énekesek dalos torukukat köszörülik, a szavalók otthon kétszeres kulcsfordítással zárt ajtó mögött ágnak a tükröbe; zavar, idegesség, ide-oda futkározás, tapsról, dicsőségről álmadozás... vagy két hétig, hogy aztán a «nagy nap» virradtán feketébe bújjék a diák és fehér keztyűvel, fehér nyakkendővel, fehér szegfűvel hódítsa meg a közönséget.

Ez a mozgalmas és kedves kép elevenedik meg előttünk, mikor az ékesen kiállított matiné-műsorokat olvassuk. S hogy olvasóinknak minél közvetlenebbül beszámoljunk, lapunk szerkesztősége képviseltette magát a mult vasárnap két fővárosi középiskolai matinéen.

A markó-utcai állami főreáliskola diákjai ugyan-csak ügyes és élelmes rendezők! Mikor «Irodalmi iskolá»-juk a segítő-egyesület és Hofer-alap javára matinéét szervezett, úgy látszik, az lebegett szemük előtt: pártoljuk a «honi» ipart! Mindent a maguk köréből teremtettek elő. Pollák Leó VIII. oszt. tan. pompás címképet rajzolt a meghívóra (a segélyegylet nemtője könyvet nyújt a kiéhezett arczú, foltozott ruhájú szegény diáknak; köröskörül a tudományok

allegorikus alakjai); a zenekart diák vezette, a monológokat diák írta, még a szindarabot is diák liferálta, sőt még a babérkoszorúk is (három darab, a három legkiválóbb közreműködőnek) közülök teltek ki: e koszorúk átmérője nem ütötte meg a métert, de azért az ambiciozus diákkeblek bizvást megelégedhettek velök, hisz «másnak levelenkint adják a borostyánt» stb, Summa summarum: ez a «honi» ipar igen szépen bevált és a markó-utcai intézet dísztermét betöltő úri közönség — kiváltképp színgazdag hölgyssereg — nem fukarkodott a tapssal. Boccherininek és Lullynek két andalító menüetjével nyílt meg a műsor, a zenekart Mangold Frigyes vezette. Földes Imre «Matinée után» czímen víg költeményt írt ez alkalomra és Mandl Pál adta elő hatásos komikummal. Winter Rezső nagy precizitással játszotta el zongorán Chopinnek egy ábrándját, játékát meg kellett ismételnie. Földes Ede a «Megváltás» komoly magánjelenetet szavaltta, mely Kartzburg Aladárnak a műve. Nagy tetszést aratott Borsodi Ödön érzés és erővel teljes hegedűjátéka, Hubay «Csárdásjelenet»-ét ismételnie kellett és még a «Cremonai hegedűs» solójával adta meg a módját. Mozartnak nehéz vonós négyesét Mangold Frigyes (I. hegedű), Détsy Andor (II. hegedű), Borsodi Ödön (viola) és Détsy Ferenc (gordonka) sikerrel birták tolmácsolni. Most következett Földes Imrénék egy felvonásos színi mókája: «Szalmatűz», melyet a közönség tetszéssel fogadott. A darab vidéken történi, négy szerelmes diák közös szobájában, e diákokat fölöttébb elfogadhatóan ábrázolták Földes Ede, Zerkovitz Béla, Kardos Rezső és Mandl Pál. A matinéé Hellmesberger «Serenata»-jával és Komzák «Regé»-jével ért véget. A rendezők és közreműködők valóban meg lehetnek elégedve matinéjük szép erkölcsi és anyagi eredményével.

A gyakorló főgimnázium április hó 22-én este hét órakor tartotta meg *hangversenyét*, melyet másnap ugyanoly időben megismételtek. Nagy és előkelő közönség gyönyörködött az ifjak zenei készségében. A műsor két szavaltást tartalmazott: ifj. Wlassics Gyula, a miniszter diákja hévvel és érzéssel adta elő Arany «Rozgonyiné»-jét, Ámon Károly pedig a «Vár és kunyhó»-t Eötvöstől. Rosenberg Irén kisasszony nagy tetszés mellett énekelte Schubert egyik dalát. A program ezen kívül a következő képet mutatja: 1. Beethoven «D-dúr szimfónia», I., II., III. tétel, előadta az ifjúsági zenekar. 2. Schubert «II. Trio», II. tétel, zongorán, hegedűn és gordonkán előadták Körösi Pál, Goldziher Miksa és Körösi Kornél. 3. Thomé «Andante religioso», hegedűre és zongorára, előadták Goldziher Miksa és Körösi Pál. 4. Hummel «II. Trio. Rondo alla turca», zongorán, hegedűn és gordonkán előadták Liphay Ervin, Erkel Lajos és Csiz Lajos. 5. Heller «Tarantella», zongorán játszotta Ámon Károly. 6. Pergolese «Tre Giorni», fuvolán játszotta Lombmayer Géza. 7. a) «Beresényi nótája», b) «Czinka Panna nótája», (kurucz dalok Káldy Gyula hangszerelésében), előadta az ifjúsági zenekar. 8. a) Spohr «Az örömhöz»; b) Liszt «Reggeli ének»; c) Major «Az est»; d) Magyar népdal «Atyafi, Atyafi...», kétszólamú kardalok, előadta a II. és IV. oszt. énekkara. Mindkét est sikerében Major Gyula tanárt, a geniális zeneszerzőt illeti az oroszlanrészt.

A győriek április vége felé mindig meg szokták ülni azt a nevezetes évfordulót, hogy Pálffy és Schwarzenberg éjjeli támadással kivitták a Győrvárát a török kezébe. A *benczés főgimnázium* hangversenye 20-án, a *főreáliskoláé* 30-án ment végbe, azzal a választékos programmal és nagy sikerrel, mit a győriek részéről

már megszoktunk. A közönség már napokkal előbb lefoglalta az összes ülőhelyeket. Itt közöljük a műsorokat, melyek maguk dicsérik magukat.

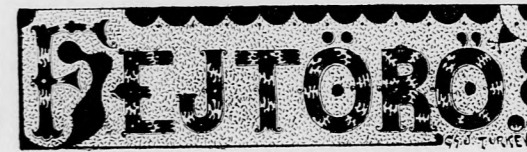
A főgimnáziumban. I. rész. 1. Hegedős ének, Tinóditól «Ti szegény magyarok», előadták Harmath Béla VI. és Bauer Lajos III. o. t. 2. «Győri vaskakas» Garaytól, szavalta Papp Tihamér II. o. tan. 3. Vörösmarty «Marót bán»-jának I., IV. és V. felvonása. Személyek: Marót bán — Szapáry Béla VIII. o. tan.; Ibrahim — Deutsch Lajos VIII. oszt. tan.; Juszuf — Makk István VI. o. t.; Barra — Szeliánszky Nándor VI. o. t.; Török követ — Szammer Ignác VII. o. t.; Török katonák — Mikolás Kálmán VI. és Schausz József V. oszt. tanulók. — II. rész. 1. «Koronázási induló» Meyerbeertől, előadta a zenekar. 2. Gyermek kara, Meyerbeer «Profétája»-ból, előadta az énekkar a 19. gyalogezred zenekarának kíséretével. 3. «Imakönyvem» Reviczkytól, szavalta Tóth Lajos I. o. t. 4. Mendelssohn «Rondo Capricioso op. 14.», zongorán előadta Krausz Imre VII. o. t. 5. «Legénybúsi», víg monológ Széchtől, előadta Veöreös Miklós VIII. oszt. tan. 6. Goltermann György III-ik celloconcertjából op. 51. «Andante espressivo», előadta Pfeiffer Ferenc VI. o. t. 7. «Ábrándozás» Hoffmannól, előadta a zenekar. 8. Zárindokok kara Wagner «Tannhäuser»-éből, előadta az énekkar a 19. gyalogezred zenekarának kíséretével.

A főreáliskola. programjának egy *Molière előadás*, a «Kénytelen házasság» eljátszása adta meg a csattanóját. E remek kis vígjátékot még nem játszották iskolai ünnepségeken: e részt is figyelemreméltó az ifjak vállalkozása. A közönség sokat kacaghatott Paneratius meg Marphurius pyrthói és aristotelesi bölcsészeknek fölséges humorral rajzolt alakjain. Maga a műsor: 1. Erkel: nyitány «Kúnok» cz. dalműből, előadta a főreáliskola zenekara. 2. Jókai Mór: részlet a «Levente» című szomorújátékából, előadták Ruff Andor VI. és Szávay Zoltán II. oszt. tanulók. 3. Schubert: «A leány és a halál», vonós négyes, előadták dr. Vajda Emil, Köppl Ferenc, Kirchner Elek, Weisz Hugó. 4. Mendelssohn: «Tavaszi dal», előadta az ifj. énekkar. 5. Suppé: «Magyar ábránd», előadták dr. Vajda Emil (I. h.), Müller Károly (II. h.), Kirchner Elek (zongora). 6. Magyar népdal-egyveleg, előadta az ifj. énekkar. 7. Molière: «Kénytelen házasság», vígjáték egy felvonásban, fordította Szász Károly. Személyek: Sganarelle — Kutas János VII. oszt. tan.; Alkidas — Schöpf Antal VIII. o. tan.; Géronimo — Weisz Kálmán VIII. o. tan.; Paneratius bölcsész — Maitinszky Zoltán VII. o. t.; Marphurius bölcsész — Székely Emil VIII. o. tan.; Lykaste — Gold Marcel VIII. o. t.; Alcantor — Grünhut Gyula VIII. o. tan. Színhely: egy francziaországi város, játszik a XVII-ik században. 8. Mendelssohn: «Nászinduló», előadta a zenekar négy kezű zongorakísérettel.

Garay-ünnep. Jövő hónapban fogják leleplezni Szegezárdon Tolnamegye nagy fiának, Garay Jánosnak érekszobrát, melyet Szárnovszky Ferenc, Párisban élő magyar szobrász készített. Mintegy előpostája ez ünnepségnek amaz ülés, melyet a *szegedi főgimnázium* buzgó önképzőkörök a «Kont» és «Obsitos» költőjének emlékére tartott, a következő tárgysorozattal: 1. «Garay emlékezete», beszéd, mondotta Friedrich Andor VIII. o. tan., titkár. 2. Garay: «Haszszán», szavalta Várny Dezső VIII. o. tan. 3. Garay «Szent László»-jának aesth. fejtegetése, felolvasta Telbisz Jenő VIII. o. tan. 4. Garay: «Kont», szavalta Andrassy Akos VIII. o. t. 5. «Garay hazafias lyrája», felolvasta Schütz Antal VII. o. t. 6. Garay: «Az obsi-

tos», szavalták Buza László és Robicssek Henrik VIII. oszt. tanulók. 7. Garay «Az Árpádok» cz. vers-cyklusának ismertetése, felolvasta Traum Péter VII. oszt. tan. 8. Várady Antal: «Garay emlékezete» (L. «T. L.» 3. szám), szavalta Gönczi Elemér VIII. o. t.

Az eperjesi kir. kath. főgimnázium «Kisfaludy»-köre április hó 16-án tartotta zárógyűlést, a melyen a testvérintézet önképzőkörének helyben időző tagjai is megjelentek. A *képviseltetésnek* ezt az okos szokását behozhatnák a testvérintézetek maguk közt mindenütt — már a mely városban több középiskola van. Schlott Gyula igazgató úr megnyitván a gyűlést, megelégedésének ad kifejezést a kör ez évi működéséről s felolvasta az 1898/99-iki iskolai tanévre, az eddigi szokástól eltérőleg, már most kitévőzt pályatételeket. Dr. Körösy György, a kör elnöke, az ezen évi pályázatok eredményéről számolt be. A beérkezett dolgozatok közül jutalomra érdemesek lettek: Hudák Miklós VIII. o. t. latin és német dolgozata és Sztankay Géza VIII. oszt. tan. történeti munkája. Erre a pályanyertesek felolvasták műveik egy részét. Most négy szavaltat következett: Bokor László VI. o. tan. szavalta «A vén cigány»-t Vörösmartytól, Lukács András VII. oszt. tan. «Pókayné»-t Gyulaytól, Hudák Miklós VIII. oszt. tan. a «Koldusének»-et Aranytól és Láng Mihály VIII. oszt. tan. a «Holló»-t Poé Edgártól. Sztankay Géza VIII. o. tan. felolvasta a «Puskin, mint drámairó» cz. műről irt bírálatát. A mű szerzője Szemán István VII. oszt. t. A kör titkára a kör háláját tolmácsolja dr. Körösy György vezető tanárnak fáradhatatlan buzgalmaért, a melyet az éven át a kör érdekében kifejtett. Az elnök, miután szép beszédében az önképzésben való buzgó munkálkodásra hívta fel az ifjúságot, a gyűlést bezárta.

Jellege: Fejtörő az elme sportja

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Két szám különbségéből e két szám különbségének négyzetgyökét kivonva 6-ot ad. E két szám mértani középárányosa egyenlő 20; melyek e számok?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve Görögország azon folyójának, a mely a Pindusban ered s a Jóni tengerbe ömlik? A görög mythologiában a folyam istene? Herakleszsal Dejaniráért küzd, de legyőzöttik.

Történelmi kérdés:

Ki volt az az orosz tábornok, a ki több hadjáratban vett részt? 1809-ben a törökök ellen harczolt; 1812-ben a nyugoti hadsereg parancsnoka lett; a borodinói csatában sebet kapott, a melyben meghalt 1812 szept. 24-én.

Természetrizai kérdés:

Melyik állat az, a melyik a gím-szarvasnál valamivel kisebb? Nyáron vörhenyes-barna világosabb foltokkal; télen egyszínű szürkésbarna. A him agancsa lapos; nálunk vadaskertben tenyésztik. Puha bőrét keztyűkészítésre használják.

Mértani kérdés:

Valamely A test 20 méternyi sebességgel mozog egyenes irányban, 8 perc múlva B test az elsőnek irányában 50 méternyi sebességgel indul el egy az első test kiindulási pontja mögött 50 méternyi távolságban lévő álláspontból: Mennyi idő múlva éri el B test A-t?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő május 7.

A 16. számban közölt fejtővő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 7, 12, 17 vagy 17, 12, 7. Földrajzi kérdés: Achal-Teke, a turkománok egyik fő törzse. Történelmi kérdés: Achilles. Természetrizai kérdés: Bibicz (vanellus) a gázlók rendjébe és a lilék családjába tartozik. Képrejtvény: Mindenki a maga ajtaja előtt seperjen.

Helyesen fejtették meg: König Dénes, Róth Béla, Krepelka Ferencz, Stein Pál, Malártsik György, Bleszits Ferencz, Lányi János, Schmid Károly, Kirchner Gyula, Czizler Béla, Aliquander Ödön, Granitz Géza, Weisz Ernő, Rosenberg Miksa, Mikó József, Denk Gusztáv, Hajós Jenő, Lichtenstern Béla, Farkas József, Wanka Károly, Körtvélyessy Zoltán és Dezső, Fetter Kálmán és Kornél, Puskás Endre, Ladányi Dezső, Zahoranetz Ödön, Gárdonyi Ernő, Reiser Sándor, Teesz Lajos, Vermes Pál, Toldy Elemér, Gábrriel Ferencz, Szadnik Sándor, Milotay István, André János, Berger Mór, Baum József, Bruck Dezső, Kelemen Imre, Szabó József, Böhm Gyula, Schaffer Imre és Emil, Palatinus József, Wessely Imre, Lukhaub Gyula, Kepes Olivér, Krumm Ödön, Tronner Rezső, Kinsky Jenő, Batori Oszkár, Farkas Tivadar, Tarscsy Gyula, Weisz Hugó, Grossmann Oszkár, Bogdán Ernő, Ráth Kálmán, Tenner Pál, Horváth Dezső, Szécskay Árpád és Dezső, Péter Károly, Halmi Gyula, Bohrandt Lajos, Princz Sándor, Szeremley Cs. Lóránd, Lányi Rudolf, Hodács Ágost, Giezey Lajos, Hübner János, Herter Ádám, Nikolényi István, Pataky Lajos, Grosz Gyula, Rutsek Ágoston, Laban Antal, Osztrovszky József és Antal, Kokesch Sándor, Török Andor, Gstettner Henrik, Fiedler Kálmán, Gretzmacher Jenő, Kovács Lajos, Maléter Ernő, Fischer Ernő, Kereszt-szeghy Sándor, Görög Zoltán, Beck István és Pál, Pinter Miksa, Gáyer Gyula, Wollner Ernő, Bárdos Brunó, Balog Imre, Farnasy Antal, Baum Miklós, Fortvingler S.

A kitűzött könyvjutalmat: «Emlékkönyv a magyar tanárok görög tanulmányújáról», Lányi János főgimn. VII. oszt. tanuló nyerte el Lugoson.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Cs. L. Elfogadjuk. — 1451. sz. előfizető. 1. Legfeljebb év vége felé kaphat. 2. Sajnos, olyan helyet nem tudunk. Kereskedelmi iskoláknál nem nyílik oly könnyen módja az önfentartásnak, mint másutt. Egyébként is egy 15 éves ifjú még gyermek ahhoz, hogy a nagyvárosban minden otthonról való segedelem nélkül existáljon, a mennyiben épen fiatalágánál fogva nehezen kaphat munkát. E tények azonban ne csüggeszszék el, nézzen bátran a jövő elé! — 1581. sz. előfizető. Békés. 1. Annak a költeménynek ezime: «A fogoly

lengyel» és Csengey Gusztáv írta. 2. Forduljon a kiadóhivatalhoz. — 1121. sz. előfizető. Kassa. Felszólamlása fölöttébb türelmetlen hangú, pedig valóban nincs oka és jussa hozzá. Számítalanszor üzentük, hogy rejtvényekkel annyira el vagyunk látva, mikép csak kiváló jót közölhetünk: az öné pedig nem ilyen; lapját viszont ne mi rajtuk, hanem a kiadóhivatalon keresse. Más-korra tehát több mérsékletet! Akkor nem fogja a «feleletet» szót két t-vel írni, mint most tette. — R. S. Vác. Tudósítását szívesen elvárjuk. — R. B. Trencsén. Bátran olvashatja; a portót nem kell fizetni, csak küldje be az árát bélyegeken. — 1610. sz. előfizető. Kassa. Több nem jelenik meg. — K. B. Budapest. A III. évfolyam sem egyes számokban, sem egészben nem kapható. — 26. sz. előfizető. Szeged. A T. L. a szünetben is minden héten megjelenik. A physikai kísérletek akkor jönnek, hogy az ifjúság rá is érjen experimentálni. — M. J. Nyiregyháza. Az az üzenet nem magának szólt. A tudósítás részletes legyen. — 1958. sz. előfizető. Szeged. Azt csak a kiadóhivatal mondhatná meg. — Kovács Gáspár. Lapunk 13-ik számában részletesen megírtuk. Pályáznunk jul. 1-ig lehet, a kérvényeket a honvédelmi miniszteriumhoz kell intézni. — Sz. J. Szeged. Háláját legjobban kifejezheti az által, ha a T. L.-nak minél több előfizetőt szerez. — D. M. Üdvölet. — 1700. sz. előfizető. Sz. Góthard. Az idén még egy Verne-regényt küldünk. — R. K. Szeged. Semmiféle kedvezményben nem részesül. — H. Gy. Budapest. 1. Horatius teljes magyar fordítása nem kapható. Az ódákat Vajdafi József fordította le 1868-ban, Márki József az epistolákat, Barna József az ódákat és satirákat; mint verses fordítás, ez a legjobb. Virág Benedek az egészet lefordította, de fordítása ma már alig használható. 2. Péterfi J. Bánk bánja a «Jules isk. írók Tára»-ban jelent meg 1887-ben. 3. Julius elején. — G. Z. Sz.-fehérvár. Somogyi E. Olasz nyelvtan. ára két frt. Bizonyffy F. Angol szótára darabonként két frt. Kapható a T. L. kiadóhivatalában is a pénz előleges beküldése mellett. — Versenyző. Szabadka. Névtelen kérdésekre nem felelünk. — W. J. Budapest. Már megjelent a 13. számban.

Olesóságok a deákság számára!

Endrődi Sándor. A kivándorlók 6 kr.
Jókai Mór. Mátyás diák és Bente úr 6 «
— Puskás Kalári. Székely monda 6 «
— Oroszlánhűség. Költői elbeszélés 6 «
Koroda Pál. A pörös jószág 6 «
Mayer Miksa. A világ vége 6 «
Mikszáth Kálmán. Hg. Eszterházy kalandjai 6 «
— Hg. Eszterházy további kalandjai 8 «
— Az ördög orsója 6 «
— Jókai Mór, vagy a komáromi fiú, a ki a világot hódította meg 6 «
— A titokzatos fekete láda 6 «
Rédiger Géza. Kincses Jancsi a juhászbojzár 3 «
Szabó Endre. Hogy jöttek be a magyarok? 6 «
Szathmáry K. A ki a szentjét el nem a'lja 6 «
— Mátyás király és a gonosz kamarás 6 «
— Munkácsi Mihály, vagy hogyan lett az asztalos inasból világhírű festő 6 «
— Balkezi Demeter 3 «
— Rege a tündér-királynőről 3 «
— Kurucz Péter, az istenkáromló 4 «
— Gondos Andrásh története 6 «
— Vitéz Hoiubár Venczel 6 «
— Mátyás király udvara 6 «
— Varga János, vagy a kit az Isten megbélyegez 6 «
Törs Kálmán. Egy világhős gyermekkora 6 «
Vajda János. A jó egészség 6 «
— Törzsök Jankó, vagy a három erős ember 6 «
Váradi A. A kísértet, v. nem jó a hirtelen harag 6 «

Kaphatók a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalában, Budapestben, Egyetem-utca 4. Vidékre is megküldjük, ha az árt a megrendelő levélbe tett levélbélyegeken beküldi.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁBAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre --- 1 frt 20 kr.	D: RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre --- 2 frt 40 kr.	főgymnasiai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre --- 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

SZABAD ELŐADÁSOK.

Néhány évvel ezelőtt önképzőkörünkben a szabad előadást honosítottam meg, abból a czélból, hogy a kör felsőbb osztályú tagjai magukat a szorosabb értelemben vett szónoki előadásban gyakorolhassák. Erős meggyőződésemet ugyanis az, hogy ebben a tanuló nem annyira a rendes tanórák alatt, hanem az önképzőkörben szerezhethet kellő gyakorlatot, mert

1. A körben több idő áll e czélból rendelkezésünkre, mint a leckeórák alatt.

2. A tanulók itt szabadabban mozoghatnak és nem esik minden szó és tett oly szigorú elbírálás alá, a mi szintén hozzájárul a szellem bátrabb szárnypróbálgatásához.

3. Nem leckeóról lévén szó, az önként elvállalt munka önbizalmat kelt.

4. Az előadás itt jóval nagyobb számú (és alsóbb osztályú) tanuló jelenlétében történik.

5. Lelekésedés vezet minden előadót, ez pedig megoldja a nyelvet és a szótalant is ékesen szólóvá teszi.

6. Nemes verseny támad, mely elől az ambitiosus tagok sohasem szoktak elzárkózni. A verseny mindig fokozza az erőket s mi épen ezt tűztük ki czélul.

7. Az emelvényen, a szószéken való gyakoribb megjelenés folytán a kör tagok szabadabb mozgást sajátítanak el és megbirkóznak a nyilvános föllépés u. n. lámpalázával.

8. A szabad előadások lelkiismeretes előkészítést követelnek, a mennyiben kudarc nélkül csak így léphet föl valaki a pódiumra. Qui ascendit sine

labore, descendit sine honore — mondja a latin közmondás. Arra, hogy egyesek nem tanulták meg az elszavalandó költeményt, sok eset fordult már elő körünkben; arra azonban, hogy valaki készültség miatt belesült volna a szabad előadásba: még nem tudok esetet.

Abból a köztapasztalatból indulva ki, hogy az előadóképeség sokkal biztosabb fegyvert ad egy fiatal ember kezébe az életküzdelmek arenájában, mint a különben is sokszor kétesbecsű rimfaragás: ajánlom nektek, fiatal barátaim, hogy mennél gyakrabban vállalkozzatok az önképzőkörben szabad előadások tartására. Többet ér ez a próba-verselgetésnél s a szavalásnak keresztelt, de nem egyszer csak robotszerű declamálnál. Gondoljatok ilyenkor arra, hogy költőnek születni kell, szónokká azonban lesz az ember!

Az önképzőköri szabad előadásokhoz igen alkalmas tárgy egy-egy neves írónk, kiváló költőnk stb. életének és munkásságának ismertetése. Az ilyen szabad előadás a kör szavaló ünnepeknek egy pontját alkothatja, melyek nálunk szintén gyakoriak. Legközelebb majd ezekről is szólok.

A választott tétel nyugodt átgondolására és esetleges írásbeli kidolgozására fordítsatok elég időt; ha szükségesnek mutatkozik, forduljatok a körvezető tanár úrhoz segédeszközökért, a ki bizonyára készségesen át fogja nézni munkátokat is, mint a hogy azt én is megteszem. A nyilvános föllépés előtt tartsatok próbaelőadásokat s ha lelkiismeretes munkát végeztetek, biztosítalak benneteket, a siker soha sem fog elmaradni. Sic itur ad astra!

Dr. Sárffy Aladár.